

Kannuksen kaupungin rahoitusosuus Lypsykarjojen vaihtoehtoiset kuivikeratkaisut -hankkeeseen

Kaupunginhallitus 26.09.2023 § 158
178/00.01.05/2023

Valmistelija: kaupunginjohtaja Jussi Niinistö, kehitysjohtaja Jukka Oravainen

Keski-Pohjanmaan koulutusyhtymä hakee oheismateriaalina olevalla kuntarahahakemuksellaan Kannuksen kaupungilta kuntarahaa Lypsykarjojen vaihtoehtoiset kuivikeratkaisut -hankkeeseen.

Hankkeen tavoitteena on löytää vaaditut kriteerit täyttäviä kuivikevaihtoehtoja ja tuottaa monipuolinen, puolueeton tietopaketti lypsykarjojen kuivikevalintojen tueksi. Tavoitteena on koota hajallaan oleva tutkimustieto ja yhdistää se lypsykarjailtoilta saatavaan kokemusperäiseen tietoon ja osaamiseen eri kuivikkeista ja niiden käytettävyydestä.

Kuivitus on lypsykarjoissa merkittävä eläinten hyvinvointi- ja elintarviketurvallisuustekijä ja kuiviketta tarvitaan tiloilla päivittäin. Kuivikevalinnoissa on huomioitava kuivikkeen imukyky, vaikutukset eläinten terveyteen, hyvinvointiin, elintarviketurvallisuuteen ja navetassa työskentelevien ihmisten terveyteen sekä kuivikkeiden sopivuus ja käytettävyys navetoissa. Lisäksi kuivikkeen on oltava taloudellista ja ympäristön kannalta kestävää käyttää. Hankkeen tuottama tieto auttaa tilojen ohella navettasuunnittelijoita, neuvoja, opettajia ja muita alan asiantuntijoita ohjaamaan kuivituksessa kestäviin ja taloudellisiin ratkaisuihin

Hankkeen konkreettiset toimenpiteet:

- Lypsylehmien kuivikkeet -taustaselvitys eli kootaan olemassa olevasta tieteellisestä kirjallisuudesta ja kansainvälisistä raporteista, hankkeissa tehdyistä selvitystöistä sekä viljelijöiden käytännön kokemuksista julkaistava katsaus.
- Kuivituksen toteutus ja vaikutukset käytännössä. Tavoitteena on tutkia erilaisin mittauksin kuivikkeiden laatua sekä miten eri kuivikkeet vaikuttavat navetan olosuhteisiin, työntekijöiden altistukseen, työnkäyttöön ja eläinten hyvinvointiin.
- Navetan olosuhteiden ja kuivikkeiden laadun seuranta eri navettaolosuhteissa (mm. kuivikkeiden kuiva-aine, pölyäminen ja hygieeninen laatu, navetan lämpötila, ilmankosteus, ammoniakkipitoisuus ja hiilidioksidipitoisuus).
- Työntekijöiden altistumisen mittaaminen, altistuminen kuivikkeen käsittelyn aikana tietyille ilman epäpuhtauksille. Selvitetään työntekijöiden altistumista kuivikkeiden kemiallisille ja mikrobiologisille epäpuhtauksille. Lisäksi arvioidaan kuivikemateriaalien ja erityisesti lantakierrätyksen mikrobiologista merkitystä työntekijöiden terveydelle ja turvallisuudelle
- Työn käyttö ja toiminnallisuus eri kuivikkeiden käytössä, käytön edellyttämä tekniikka, prosessit, logistiikka, työmäärä, fyysinen

kuormittavuus ja toiminnallisuus. Mittauksista ja tutkimuksesta vastaa Työtehoseura.

- Eri kuivikkeiden vaikutus eläinten hyvinvointiin ja terveyteen. Mittauksista vastaa Luonnonvarakeskus.
- Eri kuivikkeiden käytön huomioiminen rakennusten toiminnallisessa suunnittelussa ja rakennusteknisissä valinnoissa. Kartoitetaan eri kuivikkeiden vaikutusta rakennusteknisiin ratkaisuihin. Tietoa kerätään muun muassa maailoilta, neuvoiltilta, rakennussuunnittelijoilta. Ratkaisuja etsitään myös yhteisissä työpajoissa sekä ulkomaan matkalta.
- Kuivitusratkaisujen taloudellista vertailua tehdään talouslaskelmin eri kuivitusratkaisujen välillä ja kehitetään tuotantokustannuslaskurit erilaisten kuivitusratkaisujen vertailuun. Laskelmissa huomioidaan sekä kuivikkeen tuotannosta että käytöstä aiheutuvat kustannukset.
- Arvioidaan valittujen kuivikeratkaisujen ympäristövaikutuksia elinkaariarviointimenetelmän (Life Cycle Assessment, LCA, ISO 14040/44) mukaisesti. Arvioinneissa keskitytään ilmastovaikutuksiin sekä tunnistetaan mahdollisesti muita olennaisina pidettyjä ympäristövaikutuksia.
- Eri kuivikkeista kerätyt tiedot analysoidaan ja arvioidaan, jonka tuloksena kullekin tilalle parhaat kuivitukseen liittyvät toimintatavat voidaan tunnistaa.
- Toimintamallien laatiminen ja jatkokehitys. Tulosten käsittelyssä ja synteessin kokoamisessa huomioidaan eettiset näkökohdat, eri kuivikkeiden hyväksyttävyyden alan ja kuluttajien silmin ja muodostetaan synteessissä esitettävälle kuivitusratkaisuille kestävä perustelut. Synteessi toteutetaan hanketoimijoiden yhteisissä live- ja etätyöpajoissa. Keskusteluun otetaan mukaan myös muita alan toimijoita. Synteessin kokoamisesta, työpajojen järjestämisestä ja tietopakettien tuottamisesta vastaa Savonia. Kaikki toimijat osallistuvat tulosten koontiin, analysointiin ja arvottamiseen sekä toimintamallien laatimiseen ja kehittämiseen työpajoissa.
- Synteessin tuloksena syntyvästä tietopakettista tuotetaan erilaisia julkaisuja kohderyhmille eri kanavien kautta.

Hankkeen vaikutusten arviointi:

Vaikutukset	Positiivinen/negatiivinen/neutrali
Toteuttaa kaupungin strategisia linjauksia	Positiivinen
Edistää elinkeinoelämää ja yritystoimintaa	Positiivinen
Parantaa ympäristöä	positiivinen
Parantaa työllisyyttä	neutrali

Hankkeen kokonaiskustannukset ovat 115 676 euroa. Hankkeen toteutusaika on hankesuunnitelman mukaan 1.10.2023–30.9.2025. Kannuksen kaupungilta haettava osuus on 685 euroa.

YritysKannus Oy on antanut lausuntonsa hankkeesta. Lausunnossa

puolletaan hankkeen kuntarahoitusta seuraavin perusteluin:
Hankkeen tarve on todettu maatalousyrittäjien toimesta. Erilaisissa koulutuksissa ja hanketapaamisissa on keskusteltu aiheesta ja todettu, ettei tietoa ole saatavilla kootusti. Tämä on haaste erityisesti laajentavilla tiloilla, koska rakennussuunnittelun yhteydessä on tehtävä merkittäviä päätöksiä kuivikeratkaisun osalta. Rakennussuunnittelijoilla ei ole myöskään käytössä puolueetonta tietoa vaihtoehtoista. Ongelmat tiedon puutteesta kohdattiin myös Kpedun opetusnavetan rakentamisen yhteydessä.

Kotieläintuotanto on tärkeä elinkeino Keski-Pohjanmaalla ja maidontuotannon näkymät ovat positiivisia. Tiloilla on halukkuutta laajentaa ja investoida maidontuotantoon. Isoissa maidontuotannon yksiköissä kuivitus on merkittävässä roolissa ja vaikuttaa myös suoraan tilan taloudelliseen tulokseen. Separoidun kuivajakeen käyttö on kiertotaloutta parhaimmillaan ja se tehostaa resurssien ja materiaalien käyttöä niin, että niiden arvo ja raaka-aineet säilyvät kierrossa entistä paremmin. On tärkeää, että kuivajae voidaan todeta turvalliseksi materiaaliksi ja näin edistää sen käyttöä kotieläintiloilla.

Hankkeessa tuotettu tieto auttaa tekemään kestäviä ja taloudellisia ratkaisuja ja pienennetään riskejä tiloilla. Hanke tuo TKI-toimintaa alueelle ja lähelle maidontuottajia, lisää verkostoitumista ja uusien innovaatioiden käyttöön ottoa.

YritysKannus Oy esittää hankkeen ohjausryhmään Lea Haavistoa.

Kaupunginjohtaja

Kaupunginhallitus päättää, että Kannuksen kaupunki osallistuu Lypsykarjojen vaihtoehtoiset kuivikeratkaisut hankkeeseen 685 euron kuntarahaosuudella. Kaupunginhallitus nimeää ohjausryhmään Kannuksen kaupungin edustajaksi Lea Haaviston.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti hyväksyä kaupunginjohtajan ehdotuksen asiassa.